

۱۹۳۵ آغستوس

برنجی جلد

تورکيات مجموعى

استانبول دارالفنونى تورکيات استيفرسى طرفىدىن نىشردىلىپ

مدير:

کويىلى زاده محمد فؤاد

استانبول دارالفنونى «تورک ادبى تارىخى» مدرسى

استانبول — مطبعه خاسه

۱۹۳۵

اویغور یازیسید

«هبة الحقایق» ك ديكور نسخی

نجیب عاصم

استانبول دارالفنوننده «تورك لسانی تالیفی» مدرسی

کتابیات متخصصلرندن معلم کلیسلی رفعت بك، حمیدیه کتبخانه سنده اویغور یازیسى ایله برالفا رساله سی ایله آیاصوفیه کتبخانه سنده دیکر اویغورجه بررساله بولوندیغنی خبر ویردی. بونلری فوطوغرافیا صنعتنده جدآماهر اولان «رسنه فوطوغرافخانه سی» واسطه سیله استنساخ ایتدیردکن صوکرآ تدقیق ایلدم.

سلیاتییه نقل ایدیلن حمیدیه کتبخانه سنده کی یدی ورقه دن عبارت اولان رساله، اوست سطرلری اویغورجه و آلتده کیلر عربی حرفیله وجوده کتیرلش اوفاجق، کوزل یازیلی بر اویغور الفباسیدر.

وقتیله کوروب شیمدی یزینی تعیین ایدمه جهکم بعض قیوداتده ابن عربشاهك ایکنجی مراد خداوندکار زماننده شهزاده لره اویغورجه تعلیم ایتدیکی و «سلطان مراد» ایله آسیاده کی تورك حکومتلری آراسنده اویغورجه مکاتبه خدمتی ایفا ایلدیکنی کورمش اولدیغمدن، بوالفباتك ابن عربشاهه عاڈ اولدیغنی ظن ایدیورم. ابن عربشاهك اویغورجه یی لایقیله بیلدیکی «عجائب المقدور فی نوائب تیمور» آدلی مشهور اثرنده ده اویغور الفباسنی کوسترمه سندن آکلاشیلور، وبوباده کی ظم قناعت درجه سنه واصل اولور.

• •

آیاصوفیه ده کی اویغورجه رساله یه کلنجه: سطحی برمعاینه دن صوکره ینه بو کتبخانه ك ۴۷۵۷ نومروسنده مقید اولوب طرف عاجزانه مدن حل و قرائت و دارالفنونده تدریس ایچون ۱۳۳۴ سنه سی مطبعه عامرده طبع ایدیلن «هبة الحقایق» ك دیکر بر نسخه سی اولدیغنی تقدیر ایتش وبونك حل و قرائتی مستعد طلبه لرمدن خیرالنسا خانمه حواله ایله مش ایدم.

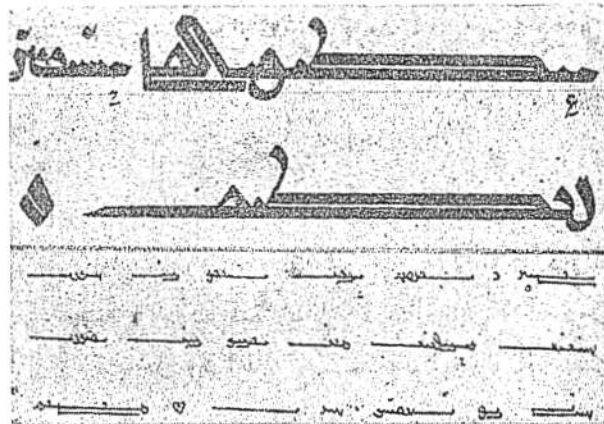
عزیز آرقاداشلرمدن ادبیات فاکولته سی رئیس کوپریلی زاده فؤاد بك، بوکا عاڈبولوب

نشر ایتمش اولدینی یکی بر وثیقه‌یه استناداً ، بو اثرک و مؤلفنک تورکر آراسنده اسکیدن بری بویوک بر شهرت قازاندیغنی ایبری سورمشدی . آیاصوفیه کتبخانه‌سنده اثرک دیگر بر نسخه‌سنگ بولونماسی ، فوادیبکک بو اثر حقنده تورکر آراسنده قازاندیغنی شهرتک بویوک اولاجنی حقنده کی تقدیرینی تقویه ایتمکده در .

آیاصوفیه کتبخانه‌سنده ۴۰۱۳ نومرولی نسخه‌ینی تسجیل ایدن اوقاف مفتشی « احمد توفیق » افندی رساله‌نک باشنه اول « رساله فی المکارم النصایح » یازمش ، صوکره بونک آلتنه داها زیاده مراعی ایضاح ایچون : « رساله فی فضائل بعض الاحوال من قبل التصوف بخط غریب » دیمش !

حال بوکینه بو « احمد توفیق » افندی آیاصوفیه کتبخانه‌سنگ ۴۷۵۷ نومروسنده مقید اولوب اوکجه نشر ایلدیکم هبة الحقایق رساله‌سنی « مجموعة رسالة باللغة المغولية والخط المغولی کل منها بحشی بالترکیة [۱] » دیمش ایدی . بوراده ایسه « بخط غریب » دیور . آیاصوفیه کتبخانه‌سنده بولونان هبة الحقایقک بو ایکنجی نسخه‌سی بهر صحیفه‌سی آلتیش سطر دن یعنی اوچر بیت حوی اولق اوزره ۱۳۳ صحیفه دن عبارتدر .

وقتیله بنم نشر ایتدیکم نسخه‌ده اویغورجه سطرلرک آلتنده اولدقجه دوغروجه عرب حرفیه نازل اوقونه‌جفی قید ایلدیکی حالده ، بونده یالکز آیت ، حدیث وسائر کلام کبار عرب یازیسیله یازلمش در . بو ایکنجی نسخه‌ده ایسه منظومه تمامیه اویغورجه در . بونک اویغورجه یازیسی اوتنه کندن داها کوزلدر .

۱ " عیة الحقایق " که جلی یازدهمی

آ، ا، ع، ع	ب	پ	ا، ا، ع، ع
ب، ب، ف	ق	ف	ب، ب، ف
و، ط، ت	ط	ط	و، ط، ت
ث، س، ص، ض	ث	ث	ث، س، ص، ض
ج، ح	ح	ح	ج، ح
خ	.	.	خ
ر	ر	ر	ر
ز، ذ، د	ز	ز	ز، ذ، د
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش
ص	ص	ص	ص
ض	ض	ض	ض
ط	ط	ط	ط
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ک	ک	ک	ک
گ	گ	گ	گ
ن	ن	ن	ن
ی	ی	ی	ی

—	— — —	— — —	آ، ا، ع
ع	ع	و	ب، پ، ف
ل ل ل	ع ل ل	و	ت، د، ط
ر	ر	ر	ث، ذ، س، ص { ظ
ر	ر ل ع	ع	ح، ح، ز
ز	ش	ز	خ، ط، ع
ل	ل		ز
و	ر	و	
ر	ر	ر	س
ل	د د	د د د	ك
ع	ل ل	ل ل ل	ل
و	ن	ن	م
ز	ن	ز	ن
و	ع ع	ع	و
و	ع	و	ه
و	ع	و	ي
و	ع	و	

حرفی محافظه ایدلش در. بوده ناسخك اساس نسخه سی بزمکندن دهاا اسکی اولماسندندر.
« اودوب » بزم « اویمق » فعلنك اصلی در .

منتشر نسخه نك (ص ۲۲) ده کی « نعت نبی » نك ایلک مصرعنده کی « بیعت » یرینه
« سوز » یازلمشدر . ایکنجی بیتك ، برنجی مصرعنده کی « یکی » یرینه ده « بوسی »
کلمه سی قوللانمشدر .

فقط (ص ۲۳) دوردنجی بیتك برنجی مصرعنده کی « مدحی یرلا » یرینه « اوکدوسیله »
کلمه سی قوللانمشدر . بونلرزه ، شاعرك ابتدا قوللانیدی توركجه کلهلرك ، صوكر ا ناسخلر النده
عربجه یه چور بلدیکنی کوستریور . بو بیتك ایکنجی مصرعنده « اینك یادی یرلا » یرینه :
« اینك مدحی بولسا » دنلیمشدر .

آینك مدحی یرلا تاثیر بوتیلیم آینك یادی یرلا شكر شهد آنكا

بیتی

آینك اوکدوسیله آینك مدحی یرلا در .

بزم ۲۴ نجی صحیفه ده کی :

علی تور تلنج

« صادق » یرینه « عاتیق » (عتیق) دنلیمش و بوندن صوكر ا شویت علاوه ایدیله جکدر :

کیم ارسا بو تورت ایش کابد اعتقاد توتاز ارسه مینك لمن ایتورمش آنكا

ایش = ایش ، اصحاب

بودورت اشه (چهار یاره) کیم بد اعتقاد ایه اوکا بیک لغت ایش اولور .

(ص ۲۷) ده : « صلابت ایچنده عربتیک جوان » مصرعنده « جوان » یرینه « اریب » یازلمشدر .

(ص ۲۹) ده کی :

اوکوش آزی تیب آیماس بدیزلر تینیکز

مصرعنده کی « بدیز ، بادیز » بونسخه ده دهاا دوغرو اوله رق « باذیر » شکنده کوستریلیور .

معناسی سوس ، زینت دیمکدر و بزم « بایرام » بوندندر .

(ص ۳۵) ده کی :

بیلك فی سز اودون ناقلور

مصرعنك دوغریسی شویله ایمش :

بیلك فی بیلك سز اودون ناقلور .

(ص ۳۷) ده کی :

بیلیک ایچرا خیر یوق ده دی

مصرعندن صو کرا،

بیلیک بیلمه کان دین بار نیجه بوتون اودولا کین بوت ایدوب ایدب یوتادی
بیتی علاوه ایدیلک ایجاب ایدیور .

(ص ۴۱) ده کی :

نیکیم کیلسا ایرکاتیلی تین کیلور بوتیل تین کیم ایدکو کیم آقیر بولور
بیتی شویلهجه تصحیح اولونیور :

نیکیم کیلسا ایرکاتیلین دین کیلور تیلیدین کیم ایدکو کیم آسیر بولور
(ص ۴۷) ده « بودنیا » ایله باشلایان بوراده شویلهدر :

بودنیا تکیمدن قاتی کیدکولک

(ص ۵۰) ده :

ولکین ایچنده هازار ناخوشی

مصرعنده کی فارسی هزار یرینه تورکجه « تومان » کلهسی یازلمشدر .
(ص ۵۱) ده کی :

کونکول باغلاماق بیل خطالر باشی

مصرعی ،

کونکول باغماقنک

دیه تصحیح ایدلمی در : بزم « کوز بایحی » بوندندر .

(ص ۶۹) ده کی :

کارم یر بیناتاک آنکار حیلیم بونیاد اول یا میدان تاک اول کول کرم آل کول اول
بیتی :

کرم یر بیناتاک آنکا حیلیم اوول اول یا یوزدن تاک اول حیلیم کرم آل کول اول
شکلندهدر . بوراده « اوول ovl » وجود ، اساس ، تمیل دیمکدر .

(ص ۷۷) ده کی ایکنجی مصرع :

کید ین کوندا خیر ایش ما کورتولکولوک

شکلنده در .

(ص ۸۲) ده کی : « بو کون قاتغو ساقینچ » مصرعنده کی « قاتغو » ، « قاذغو » شکلنده تصحیح ایدیلیدر ؛ چونکه ، بو ، کله نك الك اسکی شکلی در . اوندن « قاذغو » ، قاتغو واک صوکرا « قاتغو » حاصل اولمشر .

ص (۹۱) ده تقریضک ایکنجی مصرعی :

توکا تیم بودون تورت باب ایجرا سوزی

شکلنده در . بوراده « باب » مصرع مقامنده قوللانیمشر ؛ چونکه مصرعک تکمیلی اوندن عبارتدر . بوندن ، « هبة الحقایق » یازدیغمز مقدمه ده (ص ۱۰) کتابک ، وقتیلہ اون دورت باب اولوب صوکرادن اختصار ایدیلیدیکی حقنده کی اندیشه من زائل اولیور .

(ص ۸۴) ده :

سبب ایردی بو ایش بیتیم کیتاب

مصرعیله باشلایان قسم ، ایکنجی نسخه ده شویله در :

سبب ایردی بو ایش بیتیک کیتاب کیراک قیل ایجاب کیراک قیل ایتاب
ییلیب توتا هرکیم ادیب نونک سوزون بیلا بیلماکین تین اولر اوزین
عیب قا قویوب تور خلایقی آرا

دیه پشور .

ایشته ایکی نسخه آراسنده کی فرق همان بوقدردر .